

פרוטוקול מס' 116
מישיבת ועדת הכנסת
מיום א', י"ח בתמוז תשל"א - 11.7.1971. שעה 18.30

בכחור:

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר.
א. אלקורדין
י. בן-טאיר
פ. ברעם
א. הראל
פ. זר
י. נחושתי
פ. נסים
י. נבון
צ. ציפמן
א. דזיאל-נאור
י. רפאל

מוזמנים:

חה"כ ש. כהן
חה"כ א. אבנרי

א. בר-זכאי - משרד המשפטים
ז. שר - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: פ. ברפי

רשמה: א. עצמון

סדר היום: בקשת חה"כ שלום כהן להכיר בו כסיעה שתיקרא סיעת כוח חדש.

- 1692 -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

בקשת חה"כ שלום כהן להכיר בו כסיעה שתיקרא סיעת כוח חדש

הבאתי את הענין לידיעת הוועדה וכן הבאתי לידיעתה את פנייתו של חבר-הכנסת א. אבנרי שנקיים את הברור בנוכחותו. עיקר טענתו היא לגבי השם.

ישנה בעיה של סיעה בת איש אחד שלא השתתפה בבחירות. הדוגמא של סנה היא דוגמא מסוג זה, אבל אין לנו דוגמא של סיעה, שחבר נפרד פסגה בתוך הכנסת. הדוגמא בעבר היתה הדוגמא של חבר-הכנסת י. כסה, אבל הוא נפרד מסיעה גדולה. כמו-כן היתה דוגמא של הערבים בכנסת הששית.

ש. כהן: פתוך החוסר שהוגש לפנינו ישנם תקדימים לגבי חבר-כנסת יחיד שפרש מסיעה גדולה ותקדימים לגבי סיעה בת שני חברים שהתפלגה לשתי סיעות.

דוגמא אחת היתה בכנסת הראשונה כאשר חבר-הכנסת פרמינגר פרש מסיעה גדולה, פן הסיעה הקופוניסטית והוכר כסיעה בשם "קופוניסטים עברים".

דוגמא שניה היא של חבר-הכנסת יונה כסה שפרש מסיעה גדולה, ואז קבעו שהוא ייחנה מכל הזכויות שהתקנון והנוהל מעניקים לסיעה, בדיוני הכנסת, מבלי להוות סיעה. גם חבר-הכנסת כהן-צידון הוכרו זכויותיו כשל סיעה, בדיוני הכנסת, אך לא כסיעה.

הסקרה שלנו פה הוא אינו פרישה של בורד פתוך סיעה גדולה, כי אם התפלגות של סיעה בת שני חברים.

היו"ר י. ישעיהו: בכנסת הששית היו שני מקרים של התפלגות. חברי הכנסת ג'בר פועדי ועובד דיאב היו סיעה אחת בשם "השיתוף והאחווה". לאחר מכן פנה חה"כ ג'בר פועדי לכנסת בבקשה להכיר בו כסיעה נפרדת בשם "הסיעה הדרוזית הישראלית" והוחלט אז להכיר בסיעתו שתקרא בשם זה, וסיעתו של חה"כ עובד דיאב המשיכה להקרא "השיתוף והאחווה".

אותו מקרה קרה כעבור שנה וחצי כאשר חה"כ א. נח'לה הודיע על פרישתו מסיעת הקידמה והפתוח ובקש אישור השם סיעת הגליל, והוחלט אז לאשר לו את השם: "סיעת האחווה הערבית היהודית, וסיעתו של חה"כ סיף אלדין אלזועני תמשיך להקרא: "סיעת הקידמה והפתוח".

בשני המקרים הללו התפלגו הסיעות והוכרו כשתי סיעות נפרדות, כל אחת שם משלה וסיעה משלה.

ש. כהן: הרקע שאני רוצה לעמוד עליו, בא לחזק את התמונה הזאת של התפלגות ולא פרישה של אדם בורד. התפלגות של סיעה בכנסת היא האקט כמעט האחרון בהתפלגות פוליטית פהוץ לכנסת. כלומר, בתנועה שהכניסה את שני החברים לכנסת. ההתפלגות באה על רקע פוליטי ברור וטובהק, על רקע המשטר הדמוקרטי הפנימי בסיעה. חלה התפלגות בתנועה עוד לפני ההתפלגות בסיעה. מצד אחד עמדה קבוצה מסוימת, בראשותו של חה"כ א. אבנרי, ובצד השני עמדה קבוצה שאליה השתייכתי וביניהם חברי הסתדרות וגם חברי המרכז, פעילים שפרשו בעקבות הפילוג הזה. זה איננו נסיון להקים סיעה עדתית - ואני פגנה את השמועות שפורחות, כאילו ישנה כוונה להקים סיעה עדתית של הפנתרים - מה שנוצר זהו סיעה שהיא נוגדת במכלול הנושאים את הגישה הכללית של העקרונות. זו איננה סיעה עדתית ואין כאן פרישה של אדם בורד שאין מאחוריו רקע על התפלגות של התנועה שהובילה גם להתפלגות בכנסת.

ש. כהן:

התקדים הוא ברור - כאשר סיעה בת שני חברים מתפלגת, אז שני החברים מוכרים כסיעה נפרדת. באשר לשם - תקנון הכנסת אוסר כאשר מתפלגת סיעה קטנה אז הפלג שבו נשארים רוב החברים, ראוי לשמור על שם הסיעה. במקרה זה ההתפלגות היא אחד כנגד אחד, ואין כאן שום זכויות יתר לאחד מן השניים.

הושמעו טענות שבתור יו"ר הסיעה יש לו זכויות יתר כל עוד הסיעה קיימת. זה פתיחם לגבי עבודתה של הסיעה, לגבי סדר הנואמים והגשת ההצעות. במקרה זה הסיעה חדלה להיות סיעה אחת ואין לו שום זכויות יתר מחבר כנסת השני.

היו"ר י. ישעיהו: הוא טוען לזכויות יתר לגבי השם.

ש. כהן:

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שבכנסת הששית כאשר כל חברי רפ"י, פרט לבן-גוריון, החליטו להצטרף לספלגת העבודה, ונותר ח"כ בן-גוריון כיחיד בסיעת רפ"י - גם אז הוא טען לזכותו על שם הסיעה והוא נימק זאת כי הוא נמצא בראש הרשימה. אולם ועדת הכנסת קבעה שעצם היותו ראשון ברשימה, אינה מקנה לו זכות על שם הסיעה.

לסיכום - אני סבור שהתקדימים וההחלטה של ועדת הכנסת לגביהם ברורה - שאם ישנה התפלגות של סיעה בת שני חברים, הרי ששני החברים מוכרים כשתי סיעות נפרדות, כל אחת שם משלה.

לגבי הזכות על השם - התקדים הזה גם הוא ברור. כאשר ישנה התפלגות, עובדת היותו של ח"כ פטוויים בראש הרשימה המקורית אינה מקנה לו זכות על השם. אני טוען שבהתפלגות הזאת יש לחלק את השם לשניים.

א. אבנרי:

הדברים שנאמרו כאן לא רלבנטיים לנושא. למרות שהוועדה היא פוליטית אבקש שייעשה ניסיון להיצתק מכל יחס לסיעתנו ולחבריה בהווה ובעבר. שהדיון יהיה לענין שהוא עקרוני ונוגע לכל הסיעות בכנסת גם יחד.

המצב החוקי הוא כזה - כאשר אדם נבחר ברשימה בעלת שם ומצו, זכותו לפרוש, ואם פרש יש לתת לו את כל הזכויות הדרושות כדי שיוכל לפעול בכנסת. אבל לא מגיע לו על כך פרס מטעם הכנסת. מבחינה זו אין הבדל אם פרש מסיעה גדולה קטנה או בינונית. כל הסיעות שוות בפהותן.

שני התקדימים שהם חד משמעיים לגמרי הם ענין של ח"כ י. כסה וח"כ כהן-צידון. לגבי ח"כ י. כסה אני מוצא סתירה פטוויים בין הנוסח שבספר הכחול לבין הנוסח שהוגש לפנינו כאן. בעמוד 43 בספר הכחול כתוב: מבלי שנקבע שחבר כנסת יחיד שפרש מסיעתו יהווה סיעה, הוכר כי יש לו, בדיוני הכנסת, כל הזכויות שהתקנון והנוהל פעניקים לסיעה. כלומר, מדובר בפרוש על ח"כ יחיד שפרש מסיעה ולא נאמר סיעה קטנה או גדולה.

לאחר מכן בא התקדים של ח"כ כהן-צידון, שלצדדי, הוא לא הופיע ברשימת התקדימים, והוא היה התקדים הפדוייק לענין זה. ח"כ כהן-צידון פרש מסיעתו, וגם הוא טען שזו לא פרישה של יחיד כי אם פילוג, והכנסת לא העניקה לו מעמד של סיעה וגם לא שם. זולת זכויות לגבי דיונים בכנסת.

ואז בא הפבחן האמיתי, כאשר החליטה הכנסת בענין סימון הבחירות, לא הופיעו ברשימה ח"כ ד. בן-גוריון וח"כ כהן-צידון. ברגע האחרון הצטרף ח"כ צידון לסיעת המרכז החופשי וע"י כך קבל סימון.

מדוע הוחלט כך? כי כאשר סיעה רוצה להכנס לכנסת, היא חייבת להתייבב בפני בוחרים ולהסתכן בכל פיני סיכונים, לארגן כספים למערכת הבחירות, ולעבור את אחוז החסימה. לאחר שעברה את כל הדרך הזאת וקבלה את אישור הבוחרים, רק אז היא מהווה סיעה.

א. אבנרי:

אם לא נקבל את הטענה שהושמעה עתה, כי אז הכנסת פותחת פתח להערים על החוק. דהיינו, יכול חבר-כנסת, בטענות שוא, להבחר לסיעה מסוימת ולאחר מכן הוא יפרוש מסיעתו, יהיה פטור מלעבור את כל המבחנים של אחוז החסימה וכו' ויהיה ראוי לגשת לבחירות הבאות, כסיעה פאזרת, עם מימון של סיעה.

זהו פיתוי עצום שעומד בפני כל חבר-כנסת אם תקבל את טענתו של ח"כ ש. כהן. הנוחרים לא יכולים לדעת מה ייצג ח"כ כהן כרשימה עצמאית, הנוחרים בו עם מצע מסויים ועם שם מסויים. אם ח"כ יכול להיות סיעה, הוא יכול להתליף גם את המצע.

הוזכרו כאן התקדימים של המיעוטים - בשני המקרים האלה באו הסיעות לידי הסכם, וועדת הכנסת נתבקשה רק לאשר מאחר שאיש לא התנגד ששני חברי-הכנסת יהיו שתי סיעות נפרדות. אם כי בשני המקרים הללו, זה שהופיע בראש הרשימה נשאר עם השם והשני בחר לעצמו שם אחר.

זהו התקדים לגבי השם, אילו הוכר חבר-כנסת מסיעה. אבל זה לא החלטי כיון שבשני המקרים היה הסכם והוחלט טראש.

הי"ר י. ישעיהו:

מהו הצד המשפעותי, אם שניים התפלגו ע"י הסכם או בלי הסכם - פדוע ועדת הכנסת צריכה לנהוג כך שאם זה נעשה לפי הסכם יש להכיר בסיעה, ואם לא קיים הסכם, - לא להכיר בסיעה?

א. אבנרי:

למעשה, מה שנוגע לי זה רק ענין השם. אני רק רוצה לטעון שאם חבר-הכנסת ש. כהן יוכר כסיעה, כי אז ברור שבבחירות הבאות - אם נחזור על התקדימים שהיו בקשר למימון הבחירות - הוא יטען שמייע לו מימון של סיעה יחיד. ובהתאם לתקדימים של ח"כ כסה וח"כ צידון, דבר כזה לא הוכר.

אם חבר-כנסת השתמש בזכותו לפרוש מסיעה, זה מרוב שפנו להוות סיעה. בענין התקדימים הערביים היתה פשרה, זה היה על בסיס של הסכם.

לגבי השם - קובע כאן התקדים של ח"כ כסה ושל ח"כ כהן-צידון שלאחר פרישתם הוכרה זכותם כסיעה בדיוני הכנסת אבל לא זכות של סיעה.

א. אבנרי:

האם יש הנדל בין פרישה לבין התפלגות?

א. אבנרי:

במכתבו של ח"כ ש. כהן כתוב במפורש: הנני להודיעך בי פרשתי... לאחר הרהורים שונים הוא אמר "פילוג". עם פרישתו של ח"כ ש. כהן שהתנועה, אף חבר אחד בתנועה לא הודיע על פרישה - יש לי זאת כמסמך כאן.

קשה לוועדת הכנסת לשפוט בענין זה. כל חבר כנסת יחיד שפורש מסיעה טוען תמיד שזה פילוג - אין כאן גבול ברור.

מה שחשוב לגבי כתלי הבית שישנה סיעה בשם העולם הזה - כח חדש, היא פוכרת בחוק. בחוק הבחירות לכנסת כתוב במפורש: לא תישא רשימת מועמדים את הכינוי, את האות או את צירוף שתי האותיות שבהם היתה מסופנת רשימת מועמדים של סיעה מסיעות הכנסת היוצאת, אלא בהסכמתו בכתב של בא כוח אותה סיעה; ואם התאחדה אותה סיעה עם סיעה אחרת של הכנסת היוצאת - בהסכמתו בכתב של בא כוח הסיעה הפאזרת.

לפיכך אני ראש הסיעה לגבי הכנסת. כרי שהמעמד שלי ישתנה דרוש רוב שידיח אותי - ואין רוב שידיח אותי. כמו-כן אני מופיע בראש רשימת המועמדים בסיעה. דבר זה קובע, לפי החוק, בא כוח הסיעה. סיעת כוח חדש קבעה, בהתאם לחוק ועדת הבחירות, שבא-כוח הסיעה יהיה א. אבנרי וסגנו א. זכרובי. לח"כ ש. כהן אין שום זכות כזאת.

אני טוען שגם אם הוועדה תרצה להחליט אחרת היא איננה יכולה, כי זה פוסדר עפ"י החוק.

א. אבנרי:

הערה נוספת - רשימת המועמדים איננה חדלה להתקיים ברגע שמסתימות הבחירות. במידה וח"כ פורש מאיזו שהיא סיבה, צריך לבוא בשקופו הבא אחריו ברשימה, כל זמן שהכנסת הזאת קיימת.

לגבי התקדים של ח"כ ד. בן-גוריון הוא לא תופס כיון שהרוב החליט להצטרף, והשם הולך לפי הרוב. זכותו שהוא בראש הרשימה לא עמדה לו, כיון שהרוב החליט אחרת.

פה אין רוב שמחליט על כך, ולכן יש ליו"ר הסיעה פונקציה שאינה סתערערת.

הערה נוספת - לגבי המעמד של סיעת הערלם

הזה - כוח חדש בדירוג הסיעות בכנסת לפי גודלן לאחר פרישתו של ח"כ ש. כהן - אני רוצה לטעון שזה לא יהיה לכריאות הכנסת ולסדרים אם המעמד של הסיעה ישתנה. כלומר, בקשתי היא להשאיר את הסיעה במצמדה, במקום שהיא נמצאת בו היום. וזאת כדי להפגין שרצון הבוחרים הוא שמכריע.

היו"ר י. ישעיהו:

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם שכאשר נפרד חבר-הכנסת ג'בר מועדי פסיעתו העניין

היה סתום. בפרוטוקול כתוב:

היו"ר ב. אזניה: חבר-הכנסת מועדי מודיע על הקמת סיעה

נפרדת בשם "הסיעה הדרוזית הישראלית". אין לנו, אלא לקבל הודעה זו לתשומת לבנו.

ג. מועדי:

חבר-הכנסת עוביד זאנכי היינו בסיעה אחת בשם "השיתוף והאחווה".

י.ה. קלינבהופר:

אם הוא נשאר יחידי, הרי גם הוא צריך להודיע על הקמת סיעה.

היו"ר ב. אזניה: הוא ביקש ממני לשמור על שמו הקודם.

אני מציע שנאשר לחבר-הכנסת עוביד את השם "השיתוף והאחווה", ולחבר הכנסת מועדי את השם: "הסיעה הדרוזית הישראלית".

בסקרה השני של חבר-הכנסת נחל"ה היה דיון דומה פאר. בפרוטוקול כתוב:

א. נחל"ה:

אדוני היושב ראש, כתוצאה מחילוקי דעות עקרוניים, פרשתי מחברי חבר-הכנסת סיף-אלדין-אלזועבי, כי לא היתה לי כל דרך לבוא איתו לידי הבנה, והגשתי בקשה לנשיאות הכנסת בה הכרזתי על התפלגותי...

היו"ר ב. אזניה:

במכתב שהגשתי היה כתוב: "הגשתי בקשה לנשיאות הכנסת בה הכרזתי על פרישתי מרשימת קידמה ופיתוח..."

א. נחל"ה:

כוונתי היתה: התפלגות.

היו"ר ב. אזניה:

...אני חושב שאין ברירה כאשר יש שני חלקים שונים, אלא לנהוג כפי שנהגנו לגבי חבר-הכנסת מועדי.

אני בראשית הישיבה אמרתי שהזמנתי הנה את חבר-הכנסת א. אבנרי, בעקבות הפתק שמסר לי שמדבר בעניין השם. הוא יכול לטעון אך ורק בנוגע לשם. הוא איננו יכול להגיד לוועדה: אל תכירו בו.

הוא יכול לטעון גם לגבי הכסף.

י. נבון:

אני רוצה להמשיך בציטוט מתוך הפרוטוקול.

היו"ר י. ישעיהו:

היו"ר ב. אזניה: אני מציע באופן מעשי שנחליט לתת לחבר-הכנסת נחל'ה, שאינו רואה את עצמו כקשור לרשימה שהוא נבחר בה, את השם: "סיעת האחווה הערבית יהודית", ולהכיר בו כסיעה.

האם גם לתת לו את כל הזכויות של סיעה ביחס לפנקס הבוחרים והבחירות?

י. שופמן:

היו"ר ב. אזניה: אני חושב שכאשר יש שני חלקים שווים אין ברירה. שום דבר לא יעזור לנו, אלא אם נתקין תקנה פיוחדת ספורטט בענין סיעות, כיצד לנהוג במקרים שונים.

אני מציע שנקבע כי אנו מכירים בו כסיעה, והוא ייקרא בשם: האחווה הערבית

י. נבון:

יהודית, ולא יותר.

אני מסתפק בהצעה שנכיר בחבר-הכנסת נחל'ה כבסיעה, והוא ייקרא בשם שהציע

היו"ר ב. אזניה:

לעצמו.

עד כאן.

זהו למעשה תקדים הכלי פאוחר - זה פשנת

1968.

בעת ובעונה אחת קבעה הכנסת שני מקרים הפוכים. פעם בכנסת החמישית לגבי חבר-הכנסת י. כסה; ופעם בכנסת הששית בכיוון הפוך. ביולי 1968 חזרו שוב על התקדים של ח"כ כסה ובאוקטובר 1968 חזרו על התקדים השני. כנראה שיש פה איזו שהיא שיטה.

א. אבנרי:

אין פה שום שיטה. אנחנו מוציאים עתה על פה שהיה ואנו רואים שלא דקדקו צנוגע

היו"ר י. ישעיהו:

למלים: פרישה ופילוג.

ההבדל הוא שבשני התקדימים של סיעות הטיעונים היה הסכם. איש לא התנגד לכך.

א. אבנרי:

ברור שהיתה לזה משמעות פוליטית.

מדברי ח"כ נחל'ה משתמע שהיו חילוקי דעות ביניהם. כלומר, לא היה זה מתוך הסכמה

היו"ר י. ישעיהו:

אידיאלית אלא מתוך ריב.

היה ריב ביניהם, וכל ריב פוליטי הוא עקרוני - זה ברור. הענין הוא בזה שראש המיעה לא הופיע כי הוא לא התנגד שיוכר כסיעה.

א. אבנרי:

לפני שנאתי לישיבה זו דברתי אתו והוא אמר לי שהדבר נעשה מתוך הסכמה. ולכן אמר ח"כ אזניה: לא נותר לנו אלא להכיר בו כסיעה, כי כולם הסכימו לכך שהוא יהווה סיעה נפרדת.

טענתי היסודית היא שפה אין מצב כזה. בכל מקום שהיתה התנגדות, נקבע שלחבר הפורש תהיה זכות של סיעה לגבי דיוני הכנסת, אבל הוא אינו יכול להיות סיעה לגבי חוק הבחירות וכו'. הדבר הזה הוא מהותי לגבי עתידם של הרבה אנשים פסיעות אחרות.

היו"ר י. ישעיהו:

הערת מספר פעמים שזהו שולחן פוליטי ושהחלטה מסויימת יכולה לגרום לפילוגים. בבור שזה שולחן פוליטי, אך אני יכול להגיד לך בשם כל חברי הוועדה שאין איש שמח לאיזה שהוא פילוג בכנסת. יתר על כן - ואל נפתח פה לשטן - זהו דבר שעלול לקרות לכל סיעה. לכן דגים בענין במסנה זהירות ובשיפוט הכי אוניקסיבי שיכול להיות.

אשר להשלכות שיכולות להיות מפילוג - היו פילוגים והיו איחורים, ולא מסיכום זה או אחר על קביעת הזכויות ייעצרו או ירחבו הפילוגים.

י. רפאל:

אני מציע שנציג שאלות לשני חברי-הכנסת ונקבל תשובה. לאחר מכן אפשר לדון ללא

נוכחותם בוועדה.

היו"ר י. ישעיהו:

אם הוועדה רוצה לדון בנוכחותם או לא - זה תלוי ברצונה. לירי זה היינו הך.

י. רפאל:

בכדי שאוכל לקבוע עמדה לגבי התקדימים האחרונים בעבר, הייתי רוצה לשאול: האם קיים הסכם בכתב, שבעבור שנתיים יצטרך ח"כ ש. כהן להתפטר מהסיעה בכנסת - וזאת לפי קריאה מהעתונות. אמנם הסכם כזה לא נוגע לנו, אבל לקביעת עמדה יש לזה השלכה.

צ. צימרמן:

לגבי הטיעון של חבר-הכנסת א. אבנרי שבמידה וחבר-כנסת פורש, צריך לבוא במקומו הבא אחריו ברשימה - הטיעון הזה הוא יפה אך לא פשנה מבחינה עובדתית. נניח שאם 3-4 חברים ילכו עם ח"כ ש. כהן, אז הטיעה תהיה אצלו. לכן הטיעון הזה איננו טיעון.

לגבי הטיעון שלך שיש חשיבות בענין הזה לפנוע את האפשרות של הכרה בחבר-כנסת ש. כהן, הן מבחינת השם והן מבחינת הטיעה - הניסוח הזה איננו משכנע. ישנם ניסוחים אחרים שמשכנעים יותר.

בנוגע למימון - ההנמקה שלך לא תופסת מכיון שהחוק הזה היה בתוקף רק לגבי הבחירות של שנת 1969. נאמר שם במפורש שזה חד פעמי ולכן כדי לצאת מהתסבוכת הוא לא יקבל פעמיים כסף.

היו"ר י. ישעיהו:

אפשר לומר שהן מוקדמות.

י. נבון:

מנית מספר סמכויות שיש בידיך, בין היתר, כנא-כוח הטיעה לפי החוק. נניח שהיו שלושה חברים בטיעה ושניים פרשו מהסיעה - מה אז היית טוען. האם זה תלוי במספר האנשים שיוצאים, והאם גם אז היית דורש את שם הטיעה?

א. אבנרי:

יש לזה תקדים ברור - הרוב קובע, אם הרוב היה מדיח אותי לפני הפילוג.

ז. שר:

זה לא נכון - בהתאם לסעיף 26 של נוסח החוק. כלומר כשאתה מרבר על זכות הקנויה לך להיות ראש הטיעה, היא קנויה לך עד למועד שהועדה תקבע זאת.

י. נחושטין:

אני חושב שהתקדימים שהובאו לפנינו הם לכאן ולכאן. סעיף 17 לתקנון, בניגוד לסעיף 26, קובע: "כל סיעה רשאית לתת לעצמה את השם בו השתמשה בבחירות לכנסת; במקרה של התפלגות הטיעה לאחר הבחירות רשאית הטיעה אשר בה נשאר רוב החברים שנבחרו לפי רשימת המועמדים, לתת לעצמה את השם בו השתמשה בבחירות; כל שם אחר טעון אישור ועדת הכנסת".

י. נבון:

אם אין התנגדות?

י. נחושטין:

כל שם טעון אישור ועדת הכנסת.

י. בחושתן:

ברור, שלפי הנוסח הזה, יכול חבר-הכנסת ש. כהן להתנגד שח"כ א. אבנרי ישאר עם השם. כי אין לו רוב. אני הייתי רוצה שח"כ אבנרי יתייחס לטיעון הזה.

י. בן-סאיר:

אם שם זה לא יוכר - האם חשבת על שם אחר?

א. אנקוריון:

ברצוני לשאול את ח"כ ש. כהן - במכתבך ליו"ר הועדה כתבת שאתה פורש. האם אתה גורס עכשיו שזה ענין של התפלגות? מכיון שיש ערך לסלה פרישה או התפלגות.

היו"ר י. ישעיהו:

מהו הערך ומהי המשמעות?

א. אנקוריון:

בשבילנו קיים תקנון הכנסת. טאחר וטעיף 17 אינו עונה על הסקרה הזה, הרי שאנו צריכים ללכת לסעיף 121 שאומר: שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון, תחליט בה ועדת הכנסת, והחלטתה תהיה תקדים סחייב כל עוד לא נתקבל על-ידי הכנסת תיקון בתקנון לענין זה.

ברצוני להפנות מספר שאלות לחבר-הכנסת

א. אבנרי: היות ובתזכיר שלך אתה מדבר על ערך ואינך מחשיב את הכנסת - האם אתה סכיר באפשרות של הכול במסמעות במסרה של פרישה ובמסרה של התפלגות?

שאלה שניה - האם לגבי הוראות בכנסת, ראש

סיעה שווה יותר מחבר-כנסת אחר?

שאלה שלישית - טענת שנבחרת על פניו מלא

ואילו חבר הכנסת ש. כהן נבחר על עודף קולות. האם יש לזה ערך לאחר-מכן והאם זה נכון שהמסקנה היא שאיננו יכולים לעשות הכול-ים כאלה?

היו"ר י. ישעיהו:

בכנסת נוהגים להתחשב בתוצאות הבחירות, לגבי סדר ההופעה של הסיעות. סיעה שקבלה

מספר יותר של קולות היא מופיעה ראשונה ברשימה.

א. אנקוריון:

שאלה האחרונה בענין הסימון - נכון אמר ח"כ ציטרמן שהחוק היה חוק אד-הוק, אבל

קשה להעלות על הדעת שהתקדים הזה לא יחזור.

היו"ר י. ישעיהו:

יש סימון שוטף.

אני רוצה להיות נאיבי ולחשוב שהחוק יחזור. אילו זה היה כך - עבור כמה פנדטים, לפי

א. אנקוריון:

השקפתך, תדרוש סימון?

סיעתנו תדרוש סימון עבור הקולות שקבלה בכנסת הקודמת.

א. אבנרי:

כלומר, עבור שני פנדטים.

א. אנקוריון:

א. הרמל:

אני רוצה לשאול את ח"כ א. אבנרי - מה היית אומר אילו היה נוצר מצב, שהרוב היה בגוף, אתה כבא-כוח הסיעה וכדאש הרשימה - מה היית אומר אז?

אתה טוען לסטטוס מיוחד לאנשים שמופיעים

ברשימה, כיון שהצביעו עבורם כמו לאחרים, ולכן הם יכולים לבוא במקום מישהו אחר. האם אתה קובע סטטוס לרשימת מועפדים במקום מוסדות התנועה שלך?

כל זמן שאין איזה שהם קריטריונים אחרים

לגבי בחירות, הרי שיש לנו הסצב הקיים ואין שום מצב תחוקתי מיוחד שיכול להנחות אותנו בענין הזה, אלא העובדה שאם חבר-כנסת רוצה הוא נשאר עם כל הזכויות. כל היתר זהו סידור פנימי של כל סיעה וסיעה.

א. רוזיאל-נאור:

רציתי לשאול את היו"ר - משום מה ברשימת התקדימים פסחו על אותה סיעה שהתפלגה מפפא"י שנקראה לאחדות העבודה, ואשר היתה מורכבת משניים. היה שם סיעון חזק על השם, דוקא משום הוותק שלהם. כי הם היו ותיקים ומוכרים בציבור בשם זה ודרשו שהשם ישאר בנחלתם.

ס. ברעם:

אני רוצה לשאול את חבר-הכנסת א. אבנרי: אתה טענת שבפילוג אינך מבחין בין סיעה קטנה לסיעה גדולה. כלומר, שכל מה שחל על סיעה גדולה חל על סיעה קטנה.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לסעיף 17 שנותן פתרון במקרה של התפלגות, שהשם נשאר עם הרוב. אך אין שום סעיף בתקנון שנותן פתרון כאשר המצב הוא תיקו.

לפי דעתי, אתה צריך להסביר לנו מדוע הנך סבור שבמקרה שלך יש לקבל את סיעוניך.

י. רפאל:

יש כלל שאומר: "כל הפורש פרש מרובה". כלומר, אם הוא פורש סימן שהרוב נשאר.

ס. ברעם:

אני מציע לשקול את הדבר. מבחינת התקנון אין שום מעמד מיוחד ליו"ר סיעה בקשר לפרישה או התפלגות. כל עוד שלא הצלחת לשכנע אותי אחרת, אני סבור שיש ללכת לפי התקנון שקובע בפרוש - רק במידה שיש רוב. הוועדה איננה יכולה להסתמך על הסיעון שסיעה קטנה וגדולה הן היינו הך.

ז. שר:

ברצוני לשאול, הן את ח"כ אבנרי והן את ח"כ כהן - לאור כל הטיעונים שאתם לענין כל ההוראות שהזכרתם, את הביטוי טוענים - איך הייתם מגדירים, סיעה - כלומר, מה זו סיעה?

אני טוען שיש לזה רק הגדרה אחת, שכל מה שועדת הכנסת תגדיר כסיעה, זו סיעה ולא פשהו אחר.

שאלה שניה לח"כ א. אבנרי שדבר על חוק מימון הבחירות - מה היחס בין חבר שפורש לבין חבר שאינו פורש. כלומר, איך ההסברים שלך נופלים למסגרת מימון חוק הבחירות?

א. אבנרי:

נשאלה השאלה לגבי חובת התפטרות - הפצב העובדתי הוא שועדת המינויים שלנו קבעה שתהיה רוטציה כעבור שנתיים. אם יהיו שני מועמדים, יבוא המועמד השלישי במקום המועמד השני. בישיבה של מרכז תנועתנו שבה אושרה רשימת המועמדים הסופית, הצהיר ח"כ ש. כהן שכעבור שנתיים הוא יתפטר ויבוא במקומו הבא אחריו. על סמך זה אישר המרכז את רשימת המועמדים. אני רוצה להפנות את תשומת לבכם שזה אושר ע"י ח"כ ש. כהן, כמה וכמה פעמים, הן בעתונות, ברדיו ובטלוויזיה, והוא שינה את דעתו ואמר שאי אפשר לחייב אותו להתפטר. אני לומד מכך שאסור לעשות הסכם כזה.

לגבי הטענה שצריך לבוא במקומו של ח"כ הפורש האדם שבא אחריו ברשימה, זו טענה מוגבלת, אך זה מראה שהרשימה נשארת קיימת. גם לאחר מה שקורה. כלומר, פי שנשאר ברשימה הזאת יש לו זכויות בפרוטנציה.

לגבי המימון - אני משתמש בטיעון הזה כיון שגם דוגמא נולדת ביותר, שאם יווצר תקדים שאדם ע"י פרישה יכול להקים סיעה עם מעמד של סיעה, אז יש כאן פתח להערים על החוק, מאחר וכל כוח פוליטי חייב לעבור מסייר מבחנים, כולל את אחוז החסימה. אך הטיעון הזה איננו הטיעון המרכזי שלי.

ככמה גירסאות נשאלה אותה שאלה שנוסחה בצורה פשוטה ע"י ח"כ ברעם לגבי הרוב - שרוב בין שניים - אין רוב. אני טוען שגם בין 10 חברים אין רוב כאשר זה 5 כנגד 5. גם כאן אין הבדל בין סיעה גדולה לבין סיעה קטנה.

א. אבנרי:
אני חוזר ואומר שישנו תקדים ברור לחלוטין. הוזכרו כאן היום שני תקדימים של שתי סיעות בנות שני חברים שהתפלגו והשם עם המעמד נשאר עם הראשון.

ס. נסים:
אתה טענת שזה נעשה לפי הסכם.

א. אבנרי:
אני טוען שבמסטר ובמצב הקיים אצלנו בארץ, נכון כפי שנאסר פה, שכל 120 חברי-הכנסת שווים בדיוני הכנסת. נכון גם שלמעמד הראשון ברשימה יש מעמד מסויים לגבי פונקציות. הוא חותם על רשימת המועמדים בבחירות הנאות.

ז. שר:
הבא-כוח חותם, אבל הוא יכול להיות האחרון ברשימה. רק ברשימה חדשה הראשון חייב לחתום. בכל רשימה אחרת, בא-הכוח חותם, איננו חייב להיות חבר-כנסת. רק לענייני מיסון הוא חייב להיות חבר-כנסת.

א. אבנרי:
לראשון ברשימה יש זכות מסויימת ברשימה חדשה. כאשר יש רשימה, אז בא-הכוח חותם, ובא-הכוח שנתפנה לא ניתן לשינוי, רק אחרי שועדת הכנסת הכירה בסיעה אחרת, ורק לאחר שהשתנה ההרכב הסיעיית בכנסת, אז בא-הכוח לא קיים יותר.

היו"ר י. ישעיהו:
הטענה שלך טעונה ביסוס. אתה צריך לצטט לנו סעיפים שעל-פיהם יש יסוד לטיעון הזה. מכיון שהמקרה פה הוא של סיעה בת שני חברים שהתפלגה והתפלגות היא חצי חצי, לכן אין מצב קיים אלא אם כן תבסס את טיעונך על סמך חוק, או תקנון, שמקנה לך זכות מיוחדת שיוצרת מצב קיים.

א. אבנרי:
ישנה תשובה משפטית ואני מוכן להביא אותה לקראת הישיבה הבאה. ישנה נקודה נוספת שהיא פורמלית, פוליטית-ציבורית - לא מתה התנועה כוח-חדש, ישנה תנועה שקיימת בשם כוח-חדש. לתנועה יש מוסדות שמוכרים בחוק, הובאה לערכאות משפטיות, והשופט קבע שהמוסדות קיימים כחוק. לא יתכן שהכנסת תבוא לגזול מתנועה מסויימת, שכמה חברים פרשו מפנה, את הזכות לשם של התנועה.

ההבדל בין פרישה לבין התפלגות הוא שהתפלגות זהו ענין ציבורי, וזה דורש פיפטי פיפטי. פרישה זהו דבר שיחיד פורש מהתנועה.

א. אבנרי:
אנא ספרו לנו ש. כהן טען שפרשו עמו גם חברים מהסתדרות.

א. אבנרי:
אני סבור, שאם אדם הולך תחת דגל של תנועה מסויימת, לכנסת - ולא חשוב אם הוא במקום הראשון או במקום ה-100 - הוא חייב להתפטר.

א. הראל:
אתה בדעה שאילו היית נשאר במיעוט, למרות שהנך באש הרשימה, היית מתפטר?

א. אבנרי:
אני רוצה להזכיר שגם לדרוג וגם לוותק ישנה חשיבות, ביחוד כאשר המצב הוא פיפטי. העובדה היא שהסיעה היתה קיימת עוד בכנסת הקודמת.

לגבי השאלה מה זה סיעה - בעצם, ההבדל בין לתת זכויות של סיעה בדיוני הכנסת לבין מתן זכויות מעמד של סיעה הוא אך ורק לגבי חוק הבחירות, לגבי הליכה לבחירות. הכנסת פנתה 124 חברים מפני שרצתה להסיר מכשולים, כאילו שקפחו מישהו.

היו"ר י. ישעיהו:
בענין המעמד של הסיעה לגבי חבר-הכנסת שהתנועה שולחת אותו - אני רוצה להזכיר לך שהיו זמנים שהתפלגות היו מתחילות חברי-כנסת על התפטרות. הכנסת פסלה זאת לחלוטין וקבעה סילורים כאלה כדי שהדבר לא יקרה שנית. פרושו של דבר שהכנסת מכירה בחבר-כנסת ואיננה מכירה, ולא יוצרת או משנה מעמד כל שהוא לאותה סיעה ששלחה אותו.

א. אבנרי:

דעתי האישית היא שיש כאן שעטנז של שתי שיטות. מצד אחד נבחרים האנשים עפ"י רשימה סיעתית ומצד שני, כאשר הם מגיעים לכנסת, הם ריבוניים.

אני לא מציע לא לתת לו זכויות של סיעה בדירוגי הכנסת - לפי התקדים של ח"כ כסה וצידון זה מגיע לו. אבל כאשר ישנה בעיה כמו זו שהפילוג בתנועה ובסיעה הוא פיפטי פיפטי, האיש או הכוח שקיים מחוץ לכתלי הכנסת, קיימת מפלגה שיש לה מוסדות וכו' - זהו דבר שצריך להדריך מאחורי ההכרעות הפורמליות.

ש. כהן:

לשאלתו של ח"כ רפאל בנוגע להתחייבותי להתפטר - עם כל הריב הציבורי שהיה לא הצליחו ח"כ אבנרי ופר זכרוני להעיר על מסמך או פרוטוקול, שבו הייתי צריך להתפטר. המסקרה שהיה כך היה: בישיבת המרכז שבה היה צריך להחליט על הרשימה לבחירות, היו חברים רבים שהתנגדו להכללותו של פר זכרוני, ומטעם פשוט אחד, שלא יתכן שכאשר הסדינה נמצאת במצב של פלחמה, שסרבן פלחמה יהיה חבר-כנסת. אני הייתי זה שקם להגן יותר מכל אחד אחר עליו, ומשענתי שזוהי זכותו, והצעתי לו שאם הוא לא יבחר, אני כעבור שנתיים אתפטר כפי לתת לו מקום בכנסת. יומיים לפני שפרץ הריב הגדול ביני לבין ח"כ אבנרי אמרתי לזכרוני שאני מתכוונן להתפטר - זה היה באוגוסט שעבר. לאחר מכן שיניתי את דעתי גם על ח"כ אבנרי וגם על זכרוני, וגם על הנהגת התנועה. זוהי זכותי. אין לי שום התחייבות על פילתי. מסיבות מסוימות המצב השתנה היום, ואינני סוכן היום לתת את העמדה הפוליטית בידי אדם כזה.

לגבי שאלתו של ח"כ צימרמן והתשובה של ח"כ אבנרי אני טוען אחרת. לגבי סיעת יחיד - גם החיר הזה עמד במבחן הבחירות. מי אומר שאבנרי קיבל מספר קולות יותר ממני. לדעתי, שנינו עמדנו במבחן הזה. האם ישנה התחייבות שמית של הבודדים? הרשימה הוכנה עפ"י שיקולים פנימיים בתנועה. ואין כאן שום הערפה על החוק.

לגבי השאלה אם זו פרישה או התפלגות - לפי תקנון הכנסת אין מושג של פרישה אלא התפלגות. זה מוזכר בסעיף 17 לתקנון.

אם נסתמך על הפסוק שצטט ח"כ רפאל שפרישה פרושו שאדם פורש מן הרוב. כאן המצב לא כך. כאן ישנה התפלגות מובהקת הן בתנועה והן בסיעה, שזו התפלגות לשני פלגים: במקרה זה אחד ננגד אחד.

לגבי השאלה מהי ההגדרה של סיעה - אני סבור שהתקנון וגם התקדימים קבעו שסיעה יכולה להיות סיעת יחיד וגם יותר מיחיד. ח"כ אבנרי עצמו הוכר בכנסת הקודמת כסיעת יחיד. כמו-כן הוכר ח"כ סנה.

מ. נסים:

לענין הכנסת אינו מהווה סיעה.

י. בן-טאיר:

לגבי בחירות - הוא כן היווה סיעה.

ש. כהן:

לגבי שאלתו של ח"כ ברעם לענין רוב ומיעוט - בתקנון אין שום אפליה בין חבר-כנסת אחד לבין רבים. במקרה זה אין רוב ואין מיעוט. זה לא משנה אם עומדים חמשים מול חמשים או אחד כנגד אחד.

בנוגע לטענתו של ח"כ אבנרי שהוא זכאי לשם, ולא רק זה, אלא זכאי לקבל גם את הקיצנה לגבי שניים - גם אני יכול לדרוש זאת באמתה מידה. אינני דורש כיון שזה בלתי מוסרי. אבל חבר-כנסת אחד שווה לחבר-כנסת שני ואין שום חוק או הוראה בתקנון שאופרים אחרת.

אני מבקש שיכירו בי כסיעת יחיד בשם כוח חדש. אם לא יתקבל השם כוח-חדש, אני אציע שם אחר לוועדה.

הי"ר י. ישעיהו:

רבותי, אנו נסיים את הדיון להיום בנקודה זו. אם אין התנגדות לחברי הוועדה, אנו לישיבה הבאה נזמין את שני חברי-הכנסת: א. אבנרי וש. כהן להמשיך הדיון בנושא זה.